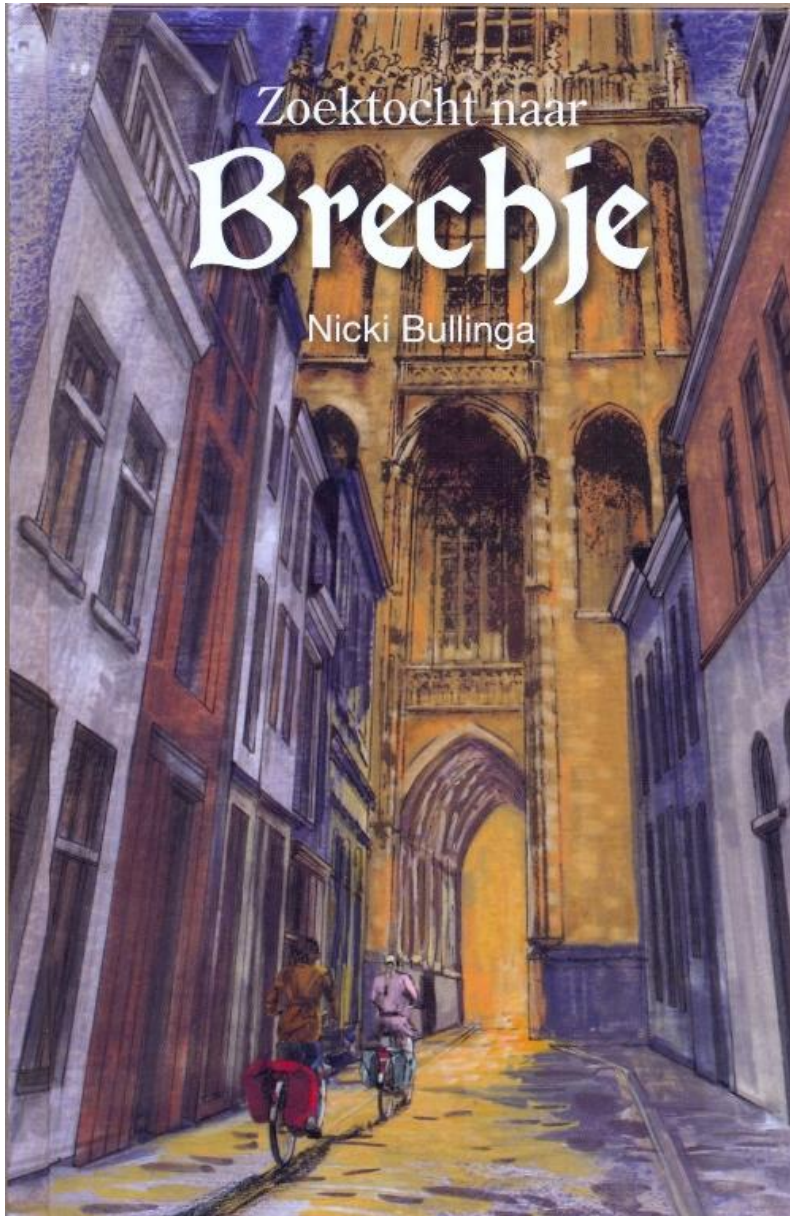

ZOEKTOCHT NAAR BRECHJE

NICKI BULLINGA

© 2009

Voor Veerle, mijn Brechje

INHOUDSOPGAVE

1. Een naam uit het niets	3
2. Stille liefde	8
3. De bondgenote	19
4. De intocht van de Fransen	29
5. De geur van klimrozen	39
6. Het suikerhuis	51
7. Sanne en Jur	69
8. Barend neemt wraak	77
9. De zoektocht loopt ten einde	87
10. Afscheid van Brechje	97
11. De ring	103
Epiloog	110

1. Een naam uit het niets

Utrecht, juli 2009

Sanne blies het haar uit haar gezicht en sjouwde de doos, die volgeladen was met boeken, de trap op. Puffend zette ze hem op een van de treden. Jemig, waarom moesten ze nou ook midden in de zomer verhuizen. Het was stikheet en elke inspanning was te veel; haar T-shirt plakte aan haar rug. Ze vond het net zo lekker in Rotterdam, waar ze twee jaar hadden gewoond. Maar Martijn, haar vader, had weer eens een nieuwe baan gekregen, dus moesten ze verhuizen. Ditmaal naar Utrecht.

Sanne kende Utrecht niet. Ze was er nog nooit geweest en ze had ook helemaal geen zin om het te leren kennen. Haar ouders waren al zo vaak verhuisd dat Sanne inmiddels de tel was kwijtgeraakt. Dat kwam niet alleen doordat Martijn om de haverklap een andere baan had, maar ook door de rusteloosheid van haar moeder. Lira was niet bepaald honkvast, ze vond het zelfs prettig om alles weer in te pakken en opnieuw een huis in te richten. Om de zoveel jaar werd ze het huis waarin ze woonden zat en wilde ze weer eens wat anders.

Nee, Sanne vond verhuizen niet leuk, en al helemaal niet met die plakkerige warmte. Ze haalde diep adem en probeerde de doos weer op te pakken. Met een gezicht dat rood zag van inspanning kreeg ze het voor elkaar om hem naar boven te manoeuvreren. In de doos zaten haar lievelingsboeken waar ze erg zuinig op was. Martijn had vanochtend beloofd dat hij haar zou helpen, maar nu was het al avond en ze had nog geen mens gezien. Lira werkte bij hetzelfde bedrijf als Martijn en daardoor kwam ze altijd net zo laat thuis als hij. Sanne was niet anders gewend, maar nu baalde ze behoorlijk. Martijn had die verdomde doos in een handomdraai naar boven gebracht.

Boven aangekomen schoof Sanne de doos om de hoek van de deur van haar kamer. Ze ging weer naar beneden en voelde plotseling dat haar maag rammelde. Op de klok in de keuken zag ze dat het al zeven uur was. Belibaste, de poes die naar een dertiende-eeuwse Franse ketter was vernoemd, zat al bij haar bordje en miauwde klaaglijk.

‘Jij krijgt eten, hoor Basje! Even wachten.’ Ze pakte een blik kattenvoer uit de koelkast en legde wat op het bord waar de kat meteen op aanviel. Nu ik nog, dacht ze. Ze had geen zin om op haar ouders te wachten, die zorgden maar voor zichzelf. Moesten ze maar niet zo idioot laat thuiskomen. Ze trok de koelkast open en pakte boter, eieren en melk. Binnen enkele minuten rook de keuken naar roerei en schalde de muziek door het huis.

Het was een mooi huis, een pand aan de Tolsteegzijde van de Oudegracht, vlak bij het centrum. De grote zitkamer was sober ingericht. Haar ouders hadden in de loop der jaren een hoop spullen de deur uit gedaan. ‘Dat verhuist wat makkelijker,’ had Lira opgemerkt toen het weer eens zover was. ‘Waarom pak je de boel eigenlijk nog uit?’ had Sanne toen wat kribbig geantwoord. ‘Als je alles in de dozen laat zitten, kun je er zo vandoor als je weer de kriebels krijgt.’

Ze woonden nu een week in het nieuwe huis, maar nog niet alles was uitgepakt. Sanne was nog steeds niet gewend aan de klokslagen van de Domtoren en het carillon dat elk uur speelde. In het begin

was ze er telkens wakker van geworden, maar vanochtend had ze erdoorheen geslapen. Dat ging de goede kant op!

Na het eten liep Sanne met een zucht naar haar kamer, waar ze in de spiegel keek. Ze pakte haar borstel en kamde haar lange blonde haren. Soms had ze de neiging om het af te knippen, maar dan kreeg ze ruzie met Lira. Haar moeder vond dat lange blonde haar juist zo mooi passen bij haar blauwe ogen. ‘Als je het per se af wilt knippen, doe je dat maar als je achttien bent,’ zei ze dan eenvoudig. Nog vier jaar wachten, een eeuwigheid!

Ze moest de stad misschien toch maar eens leren kennen, bedacht ze. Martijn had immers gezegd dat hier veel oude dingen waren. Of het nu een veertiende-eeuws Jacobakruikje was of een kanonskogel uit de zestiende eeuw, voor hem waren het allemaal ‘oude dingen’. Sanne was gek op geschiedenis en archeologie. Ze haalde met grote regelmaat geschiedenisboeken uit de bibliotheek en struinde het internet af op onderwerpen die ze interessant vond. Lira vond het ook boeiend, maar door haar drukke baan kwam ze er niet toe om ervoor te gaan zitten. Ze genoot daarom extra als Sanne weer eens met iets aan kwam zetten.

Vorig jaar had Sanne vier weken bij een opgraving van een kasteel in de buurt van Venlo gezeten en ze had nog nooit zo'n plezier gehad. Ze had er een penvriendin aan overgehouden, Minke, die ook in Utrecht woonde. Daar kon ze in ieder geval eens naartoe gaan.

Ze liep de trap af en toen ze de deur opende, kwam de bloesemgeur van een grote rozenstruik haar tegemoet. Haar humeur verbeterde op slag. Ze pakte haar fiets en reed hem door het gangetje dat uitkwam op de straat. Naast hun huis stond een voormalige kerk, die sinds enige tijd opgedeeld was in appartementen. Ook al woonden ze zowat midden in de stad, het was een rustig plekje. Sanne besloot de Oudegracht helemaal af te rijden. Daarna zou ze dan via een omweg de stad van de andere kant weer binnenkomen.

Toen ze een tijd gefietst had, wilde ze de Dom, de grote middeleeuwse kerk, eens van dichtbij zien. Via een smalle straat kwam Sanne op het Damplein midden in de stad uit. Ze stapte af en keek eens goed rond. Het viel haar onmiddellijk op dat er met steentjes een plattegrond was gemaakt in het straatoppervlak. Een plaquette op een van de muren van de Domkerk vertelde haar over de geschiedenis van dit plein. De steentjes gaven de oorspronkelijke omtrek aan van de Domkerk, die ooit veel groter was geweest. Het schip - het gedeelte dat zich tussen de huidige kerk en de toren had bevonden - was in 1674 als gevolg van een gigantische storm ineengestort en was daarna nooit meer opgebouwd. In die kerk hadden ooit mensen gezeten die zich niet bewust waren van de tornado die hun kerk zou verwoesten. Ze vroeg zich af waarom het nooit meer was opgebouwd. Zou het te maken hebben met bijgeloof, of was er domweg niet genoeg geld voor zo'n enorm project? Misschien kon ze dat eens opzoeken. Blauwe steentjes lagen op de plaatsen waar vroeger de pilaren van de oude Domkerk hadden gestaan.

De avond was zwoel, er was geen zuchtje wind en het rook naar zomer. Sanne liep rustig met haar fiets over het Damplein. Op deze plek had zich vast veel afgespeeld en wie weet wat er allemaal in de grond zat.

Toen viel haar oog op de doorgang van de Domtoren. Deze was ongeveer acht meter hoog, er konden zelfs bussen doorheen rijden. Zou die doorgang er al vanaf het begin zijn geweest? Ze slenterde er op haar gemak naartoe en toen ze er vlak voor stond, keek ze omhoog langs de indrukwekkende toren. De naamloze kathedraalbouwers uit de middeleeuwen hadden vakwerk verricht. Ze vond het prachtig. Langzaam liep ze verder.

Sanne stond met één voet in de doorgang toen vanuit het niets de wind opstak. Haar haren waaiden alle kanten op en ze kreeg kippenvel van de kou die de plotselinge windvlaag met zich meebracht. Een koude windvlaag midden in de zomer? Ze pakte haar fiets steviger vast en liep de 20 meter lange doorgang onder de toren in. De wind was zo hevig dat het straatvuil omhoog dwarrelde en Sanne kreeg een vuiltje in haar oog.

‘Jakkas,’ mompde ze en wreef in haar oog. Ze zette nog een stap toen ze ineens een vaag gefluister hoorde. Abrupt keek ze om, maar ze zag niemand. Opnieuw hoorde ze een gefluister, iets harder dit keer, en nog een keer. Toen wist ze wat ze hoorde. Een naam.

Brechje.

‘Brechje?’ Zachtjes herhaalde ze wat ze hoorde, terwijl ze geïrriteerd in haar oog bleef wrijven. Na het noemen van die naam waaide de wind nog harder door de doorgang. Sanne keek met een tranend oog om zich heen om te zien waar die stem vandaan kwam. Maar ze was toch echt alleen. Er was niemand die iets had kunnen fluisteren. Ze huiverde en liep nu zo snel als ze kon naar de andere kant.

Waar kwam die wind vandaan? En waarom had ze *Brechje* gehoord? Ze kende helemaal niemand die zo heette. Sanne keek naar de doorgang om te zien of er iets gebeurde, maar het bleef stil. Alleen het gekwinkeler van vogels was te horen.

Het gekke was dat er geen mens te zien was geweest op het moment dat de wind opstak. Nu zag ze twee bejaarde dames die op hun dooie gemak de etalage van de boekenzaak bekeken die zich vlak naast de Dom bevond. Verderop klonk het geroezemoes vanaf de terrassen. Het leek of er niets gebeurd was. Sanne begreep er niets van. Had ze het zich allemaal maar verbeeld? Had niemand dan iets van die plotselinge wind gemerkt? Ineens vond ze de doorgang niet zo mooi meer.

Ze liep om de doorgang heen terug naar het plein en fietste naar huis. Toen ze thuiskwam, bleek dat haar ouders net pas waren aangekomen. Ze verontschuldigde zich uitvoerig tegenover hun ontstemde dochter. Sanne zei niets over de rare ervaring onder de Dom, ze wist niet eens wat ze ervan moest denken.

Om het late thuiskomen weer goed te maken, masseerde Martijn haar voeten. Dat vond Sanne verrukkelijk, want Martijn wist precies waar hij moest drukken om het juiste effect te krijgen. ‘Hoe komt het eigenlijk dat jullie zo laat zijn?’ vroeg ze na een hele tijd, genietend van de massage.

‘O,’ verzuchtte Martijn, ‘hou op! We hadden een moeilijk gesprek met een vreselijke zeurpiet. Maar het is helaas wel een belangrijk iemand en we wilden hem graag als klant hebben. Dus we hebben net zo lang met stroop gesmeerd dat hij wel móét blijven plakken! Gelukkig kregen we uiteindelijk zijn handtekening.’ Hij lachte vermoeid en zei: ‘Ik denk dat ik vanavond vroeg naar bed ga. Ik heb het helemaal gehad.’

Lira aaide haar dochter over haar hoofd en zei: 'Ik denk dat jij ook wel kunt slapen, hè San? Je ziet er moe uit.'

'Ja,' zei Sanne met een grote geeuw. Met moeite trok ze haar benen van Martijns schoot en stond op. Martijn masseerde nu zijn eigen handen, want Sanne had hem ruim een uur laten kneden. Ze bedankte hem met een kus. 'Morgen weer?' vroeg ze met een onschuldig stemmetje, en ze rende naar boven om een speelse schop te ontwijken.

* * *

De volgende ochtend sliep Sanne lang uit. Het was zaterdag, ze had bovendien vakantie en hoefde pas half augustus naar de nieuwe school. Martijn en Lira waren alweer op pad, en Sanne zag tot haar voldoening dat Martijn de andere dozen naar boven had gedragen. 'Goed zo, pap,' mompelde ze en ze begon de dozen uit te zoeken. Daar was ze de hele ochtend mee bezig, tot om een uur of half een haar maag protesteerde. Ze keek tevreden om zich heen, haar kamer zag er gezellig uit. Ze besloot in de stad iets te gaan eten, dat had ze wel verdiend.

Ineens moest ze weer denken aan die merkwaardige ervaring van gisteren. Zomaar een stem horen kon natuurlijk niet. Er zaten vast mensen achter, die ongetwijfeld in hun vuistje hadden gelachen.

Ze reed de kant van de Dom op. Dit keer ging ze niet door de doorgang, maar reed ze via een andere weg naar het Domplein. Ze maakte haar fiets vast aan een hek en zag dat er mensen op de terrassen op het Domplein zaten te genieten van hun lunch. Sanne ging niet zitten, maar kocht bij een bakker een puddingbroodje.

Toen ze het op had, veegde ze haar handen af en wandelde ze op haar gemak naar de VVV bij het Neude, en nam er wat folders mee plus een boekje waarin wat over de geschiedenis van Utrecht werd verteld. Ze stopte alles in haar tas en liep terug naar de Dom. Van een afstand bekeek ze de grote toren weer in zijn volle lengte van 112 meter. Sanne keek weifelend op naar de Domtoren. Zou ze er onderdoor gaan? Ach, wat een onzin, er zou vast niets gebeuren.

Een voorzichtige stap naar voren en ze stond eronder. Ze keek omhoog en zag de kruisbogen van de toren hoog boven zich. Er gebeurde niets. Aan de andere kant van de doorgang zag ze mensen lopen. Alles was zoals het hoorde te zijn.

En halverwege de doorgang gebeurde het. Ze hoorde achter zich een kind huilen. Sanne draaide zich om maar er was niemand te zien. Aarzelend liep ze verder, een vaag gevoel van ongemak kroop over haar rug. Het huilen klonk nu iets harder, alsof het dichterbij kwam. Toen waaide de wind met zo'n onverwachte kracht door de doorgang dat Sannes sjaaltje voor haar ogen sloeg en enkele seconden zag ze niets. Het huilen ging over in gefluister en Sanne hoorde nu een stem vlak bij haar oor: '*Brechje, Brechje...*'

In paniek probeerde ze het sjaaltje dat als een doek over haar gezicht plakte en haar de adem afsneed weg te halen. De wind bleef zo heftig door de doorgang blazen dat ze haar best moest doen om

naar de andere kant te komen. Even voelde ze zich duizelig worden, maar toen duwde een felle windstoot haar tegen de muur, op de plek waar een klein deurtje zat. Ze werd met haar hand tegen de verroeste klink aangeduwd die ijskoud aanvoelde. Op hetzelfde moment hoorde ze weer de klaaglijke stem: *'Brechje, waar ben je toch?'*

Sanne rukte zich los van de onnatuurlijk koude klink en sloeg haar handen over haar oren om de stem buiten te sluiten. Ze rende de doorgang uit en net als de eerste keer, ging de wind abrupt liggen.

Sanne haalde diep adem en verbijsterd wreef ze over haar koude hand, die aanvoelde alsof ze hem in een bak ijsklontjes had gehouden. Ze keek links en rechts, zocht naar gezichten die haar uitlachten, zocht naar een verklaring, maar alles was zoals het moest zijn: een zonnige dag in juli, met mensen die langs haar heen liepen, zich nergens van bewust.

Ze liep naar achteren, van de Dom weg. Nog steeds diep ademhalend bleef ze tegen haar fiets aan staan en bekeek de domtoren. Het was net of het in de doorgang veel donkerder was geweest, een duisternis die haar het zicht op de wereld buiten ontnam. Zelfs in de zon voelde haar hand nog steeds koud.

Brechje... waarom hoorde *alleen* Sanne haar naam? Opeens wilde ze alleen nog maar naar huis, waar ze veilig was en een kop thee kon zetten. Ze klauterde met enige moeite op de fiets en ging langzaam op weg.

Thuisgekomen gooide ze de tas met alle folders op een stoel neer en zette de waterkoker aan. Terwijl het water begon te koken, dacht Sanne met gefronste wenkbrauwen na over wat haar was overkomen. Van wie kon die ijle stem zijn, die zo ver weg had geklonken en zo zielig, wanhopig bijna? Ze had de indruk gekregen dat het een kinderstem was en er trok een rilling over haar rug toen ze eraan dacht. Dat kind zocht naar iemand die Brechje heette. Sanne had geen geschiedenisboekje nodig om te bedenken dat er onder de Domtoren iets was gebeurd. Ze was dan wel bijna in paniek geraakt doordat ze even niets kon zien door die stomme sjaal, maar naast de paniek had ze nog iets anders gevoeld.

Er had een sfeer van... ja, van onbegrip, van onwetendheid en verdriet gehangen, al kon ze voor geen goud uitleggen waarom ze dat voelde.

Wat ze ook niet snapte was dat niemand, maar dan ook niemand in de doorgang was geweest terwijl de wind opstak en waarom uitgerkend zij die stem had gehoord. Zoiets moest toch opvallen? Sanne schudde haar hoofd. Ze wilde nu weten wie die Brechje was en waarom ze zich ter plekke zo hulpeloos had gevoeld. Ze wist intuïtief dat haar ervaring samenhang met de Dom. Het gebeurde immers onder dit eeuwenoude gebouw.

Hee! Misschien zou ze die ervaring ook hebben op een andere plek in de stad. Als ze nou eens langs oude huizen ging lopen, huizen uit de tijd van de Dom, wie weet wat ze dan zou horen! Het was een volkomen knots idee, maar ze moest toch ergens beginnen.

Sanne keek op de klok, het was halfdrie. Ze deed haar jack aan en trok de deur achter zich dicht. Het was ongeveer vijftien minuten lopen van haar huis naar de Dom, maar nu ging ze meteen door het stadscentrum. Het was druk, de meeste toeristen waren aan het winkelen. Sanne liep op goed geluk een

van de talloze kleine stegen in die de stad rijk was, maar er gebeurde niets. Toen ze zo'n twee uur gelopen had, begon ze de moed op te geven. Het was een belachelijk idee geweest. Natuurlijk voelde ze niets - dat zou ook wel erg gemakkelijk zijn geweest. Haar benen werden moe en ze moest het hele eind nog teruglopen! Tegen vijf uur kwam ze in een kwade bui thuis. Waarom had ze in 's hemelsnaam gedacht dat ze zo'n ervaring kon oproepen? Stom. Ze ging gewoon televisie kijken tot haar ouders terug zouden komen, en negeerde het stemmetje in haar hoofd dat riep dat ze het echt niet gedroomd had.

2. Stille liefde

Utrecht, juni 1672

Met een rood gezicht van inspanning hees Brechje de zak met meel de trap op. De zak woog wel tien kilo en ze moest haar best doen om het gevaarte omhoog te krijgen. Maar het moest, anders zou Barend weer gaan mopperen, de knecht van Johan van Nes en Jannichjen van Ossenberg, eigenaars van de kruidenierszaak 'In de Vergulde Peperbaal'. Opnieuw probeerde ze de zak naar boven te zeulen. Eindelijk lukte het haar om het ding op de laatste tree te zetten en puffend ging ze ernaast zitten.

Ze hadden Barend onlangs in dienst genomen, maar Brechje vond hem helemaal niet aardig. Hij had een barse stem en geen greintje humor; ze snapte niet dat Jannichjen hem als knecht wilde. Maar ja, in deze moeilijke tijden was het niet eenvoudig om een goede knecht te vinden. Frankrijk, Engeland en de Duitse bisdommen van Keulen en Munster hadden de oorlog verklaard aan de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, en veel jongemannen waren opgeroepen om als soldaat te dienen bij het leger van de Republiek, ook wel het Staatse leger genoemd.

De stad was in rep en roer over de nadering van het Franse leger, dat al vlak bij de stad was - als je tenminste de geruchten mocht geloven. De Fransen waren per slot van rekening op 12 juni de Rijn bij Lobith overgestoken en ook dat had niemand verwacht. Een jongen had rondverteld dat het leger van de Franse koning Lodewijk de Veertiende enorm groot was en dat de Fransen een groot gedeelte van het Staatse leger van Oranjeprins Willem de Derde in de pan hadden gehakt.

Johan van Nes, Brechjes voogd en werkgever, had het niet geloofd. 'Kom nou,' zei hij schamper toen hij 's ochtends het nieuws van de brouwer aan de overkant hoorde. 'Denk je nou werkelijk dat zo'n bericht door een of ander straatjoch wordt gebracht? Als het waar was, zou het ons echt wel door de vroedschap zijn meegedeeld.' De kruidenier tikte tegen de zijkant van zijn hoofd. 'Corneel, je moet niet alles geloven en zelf ook een beetje nadenken. Dat kan geen kwaad.'

Corneel, de eigenaar van bierbrouwerij 'De Wereld', zuchtte. 'Soms benijd ik jouw nuchtere kijk op dingen, Johan, maar de Fransen zijn drie dagen geleden toch maar mooi in Lobith over de Rijn getrokken en dat had ook niemand voor mogelijk gehouden.'

'En je weet hoe dat mogelijk werd, door het verraad van een boer,' zei Johan droog.

‘Ach,’ Corneel wuifde Johans woorden weg. ‘Maar ze blijven wel op een afstand nu de artillerie van het Staatse leger hier bivakkeert. Al zullen ze worden doorgezonden naar Holland.’

Johan fronste zijn wenkbrauwen. Inderdaad was enkele dagen daarvoor een deel van het Staatse leger onder leiding van de graaf van Hoorn de stad binnengekomen. Ze hadden paarden en kanonnen op het Vreeborg en net buiten de stadsmuren aan de oostkant geplaatst om de Fransen tegen te houden zodra die hun neus lieten zien. Maar als hij moest geloven wat dat schoffie had verteld, dat het leger weer opbrak om naar de provincie Holland te vertrekken, dan bleef Utrecht weerloos achter.

Johan had met lede ogen gezien hoe de edelen, toen de Fransen dreigden te komen, in grote haast waren gevlucht. Ze hadden alleen hun meest waardevolle dingen meegenomen en er grof voor betaald om met schepen Utrecht te kunnen ontvluchten. Utrecht had in deze barre tijd twee burgemeesters, Lambert Van Velthuysen en Nicolaas Hamel, en de eerste burgemeester Van Velthuysen had de bevolking opgeroepen kalm te blijven. Veel had het niet uitgehaald. De armlastige burgers hadden het nakijken. Ze scholden de rijken uit voor lafaards en probeerden te pakken wat zij pakken konden van de enorme rijkdom die in de boten opgestapeld lag.

De Utrechtse waterlinie, die van Vreeswijk via Utrecht naar Muiden liep, was heel slecht onderhouden. De verdediging van de stad hing af van de burgers en de prins van Oranje. Johan was een groot voorstander van hulp van het Staatse leger, maar hij was een van de weinigen. Hij vond dat de stad zich te veel op de vlakte hield, net als Arnhem. Omdat het stadsbestuur neutraal wilde blijven, hield men zowel de Fransen als het leger van de prins buiten de stadsmuur.

‘Als die soldaten hier komen, komt daar niets dan ellende van,’ bromde Corneel. ‘Tuig is het. En die verdedigingswerken zijn best nog goed. We hoeven ons helemaal geen zorgen te maken over die Fransen, want we zullen er wel voor zorgen dat ze de stad niet intrekken. We hebben toch onze eigen stadswacht?’

‘Stadswacht? Pah!’ Johan snoof minachtend. ‘Wat kan zo’n ongeregeld zootje nou beginnen tegen een goed getraind leger?’ Hij schudde zijn hoofd. Het was voor hem volstrekt onduidelijk wie de stad zou verdedigen als de nood aan de man mocht komen. De winkeliers en de burgers mopperden al omdat ze het leger van de prins wél moesten voeden. Karrenvrachten broden, kaas en bier passeerden de Wittevrouwenpoort.

Maar vandaag waren alle poorten gesloten, je kon de stad alleen nog binnenkomen via de Catharijnepoort. De poortwacht weigerde de sleutels aan de poorter te geven die ze elke dag naar het stadhuis bracht. De burgers kregen de kriebels toen ze zagen wat er allemaal naar het uitgehongerde leger ging en hadden geweigerd ook maar één soldaat binnen te laten. De artillerie van de graaf van Hoorn stond gelukkig buiten de stadsmuur. De laffe houding van Utrecht was een tegenvaller voor de prins, die ervan overtuigd was geweest dat de stad voor hem toch zeker wel de poorten zou openen. Hij zou binnenkort met de vroedschap over de toestand praten.

De vijftienjarige Brechje begreep dat er iets ernstigs aan de hand was. Ze luisterde naar de volwassenen die over de legers zaten te praten. Sommigen zeiden fluisterend dat men moest oppassen

voor de 'paapse spionnen'. Er woonden immers zo'n zesduizend katholieken in de stad, die de Fransen wél graag binnen de stadswallen zouden zien. De protestantse bevolking van Utrecht moest niet veel van hen hebben, maar Brechje had een vriendin die katholiek was en ze had nog nooit iets gemerkt van de vreselijke dingen die over katholieken werden verteld. Gelukkig waren Johan en Jannichjen niet overtuigd protestant, ze lieten iedereen in hun eigen waarde en geloof.

Het was een warme dag, en door de gesloten ramen hoorde ze zelfs op de zolder nog het rumoer van de soldaten die op het Vreeborg hun spullen inpakten om te vertrekken. De kruidenierszaak lag aan de Oudegracht, tussen de Jacobssteeg en de Viestraat in. Johan en Jannichjen hadden hart voor hun zaak en piekerden er niet over om voor wie dan ook te vluchten. Soms dacht Brechje dat ze dat maar beter wel konden doen. Toen ze de volgepakte schuiten van de notabelen had zien wegvaren, was ze zich toch een beetje ongemakkelijk gaan voelen. Stel je voor dat de Fransen inderdaad de stad binnen zouden vallen? En Johan en Jannichjen kwaad zouden doen?

De kruidenier en zijn vrouw hadden Brechje uit het weeshuis gehaald toen ze daar net een paar maanden zat. Haar ouders waren gestorven aan de pokken en Brechje had geen broers of zussen. Op vierjarige leeftijd was ze vanuit een liefdevol gezin in de koude werkelijkheid van het weeshuis terechtgekomen. Op een dag was Jannichjen langs geweest om goederen af te leveren. Ze had het kleine meisje, dat met een betraand gezicht naar haar had opgekeken, in haar hart gesloten en ter plekke gevraagd of ze haar mee kon nemen. Hoewel dit ongebruikelijk was, was de leiding van het weeshuis allang blij dat iemand zich over Brechje wilde ontfermen. Het weeshuis zat tot de nok vol met kinderen die door de pokken hun ouders hadden verloren.

Johan had even verbaasd gekeken toen hij zag wat zijn vrouw had meegebracht, maar Brechje had zich meteen in zijn armen geworpen. Daarmee had ze op slag ook Johans hart gewonnen. Het echtpaar was kinderloos en had er al eens over gedacht een kind uit het weeshuis te halen, maar het was er nooit van gekomen. Brechje was met haar vijftien jaar inmiddels een goede kracht in de drukke winkel. Ze moest vaak bestellingen bezorgen en dat deed ze met plezier. Zo kon ze met leeftijdgenoten spreken, zeker nu er zoveel aan de hand was.

Berteke, de dochter van dokter Buiter, was haar beste vriendin. Weliswaar was Berteke katholiek, maar dat stond hun vriendschap niet in de weg. Eigenlijk werd er nooit over godsdienst gesproken als Brechje bij hen was. Bertekes ouders waren aardige mensen, en Brechje kwam er dan ook graag. Ze had zelfs af en toe boodschappen gedaan voor Bertekes vader. Hij maakte zelf medicijnen, geholpen door zijn vrouw die alles van heilzame planten afwist. De helende kruiden van Bertekes moeder waren beroemd in de hele stad, en dan zag men haar katholieke geloof maar even over het hoofd als iemand weer eens last van zijn tanden of pijn in de benen had. Brechje zei echter niets tegen Johan over haar werkzaamheden voor Helena Buiter. Ze wist niet zeker of hij dat wel zou waarderen, het gebeurde per slot van rekening onder haar werktijd.

Brechje schudde haar hoofd om alle gedachten te verdrijven. Ze dwaalde soms wel vaker af en dan mijmerde ze minutenlang zonder het zelf in de gaten te hebben. Ze moest er nu eerst voor zorgen

dat deze zak meel op de juiste plek terecht kwam. Niemand wist dat deze zolder bestond. Als je de trap opging, kwam je op de gewone zolder terecht en geen mens vermoedde dat er zich nog een ruimte bevond onder de vloer en tussen de muren aan de zuidkant. Johan had de ruimte pas ontdekt toen hij een muis zag wegschieten en ter plekke besloten dat ze dit als geheime voorraadkamer zouden gebruiken. Dat was een paar maanden geleden, toen de situatie nog niet zo ernstig was. Toen de oorlog was verklaard aan de Republiek, was iedereen begonnen met hamsteren. En nu bleek dat de Fransen niet ver meer waren, was Johan blij geweest dat hij niemand iets verteld had van deze geheime ruimte. Je wist maar nooit waar hij nog goed voor kon zijn.

Brechje haalde twee kilo uit de zak en stopte die in een kleinere zak die ze op de geheime plaats zette. De andere zak zette ze op de gewone zolder, bij de andere spullen die voor de winkel gebruikt werden. Barend wist van niets. Omdat hij nog niet zo lang in dienst was, wisten ze niet of ze hem konden vertrouwen en daarom had Johan hem nog niets over de zolder verteld. Een druppeltje zweet rolde langzaam langs Brechjes voorhoofd naar beneden. Het was warm hierboven, ze had zin om de buitenlucht op haar gezicht te voelen. Haar bonte rok en blouse waren eigenlijk te warm voor de tijd van het jaar en ze was blij dat haar dikke haar in een vlecht op haar rug hing. Voorzichtig daalde ze de steile ladder af en liep toen over de vaste trap naar beneden.

Barend was bezig zakken lijnzaad naar binnen te sjouwen. Hij stopte toen hij Brechje aan zag komen. Met een vuile hand veegde hij het zweet van zijn voorhoofd. Hij was niet groot, maar wel gespierd en zijn halflange zwarte haar hing in pieken om zijn hoekige gezicht. Barend had kleine ogen waarin een berekenende en tegelijk achterdochtige blik lag. Dat gecombineerd met een veel te grote neus maakte hem er niet aantrekkelijker op. Hij hield zijn omgeving voortdurend in de gaten.

‘Zo,’ zei hij schamper, ‘ben je daar eindelijk?’ Hij bekeek haar van top tot teen, en maakte zich zo breed mogelijk, alsof hij haar tegen wilde houden. ‘Wat heb je daar al die tijd zitten doen, hm?’

Brechje voelde zich altijd wat ongemakkelijk als Barend zijn blik zo ongegeneerd over haar lijf liet gaan. Het was alsof ze werd uitgekleed waar ze bij stond. ‘Het was anders een loodzware zak die ik naar boven moest slepen, hoor,’ zei ze. ‘Jij doet dat misschien in een paar tellen, maar ik niet.’ Eigenlijk was het belachelijk dat ze zich tegenover hem stond te verdedigen. Alleen Johan had het recht haar te berispen. ‘Bemoei je liever met je eigen zaken,’ voegde ze er bits aan toe.

‘O, gaan we stoer doen?’ sneerde Barend. ‘Pas maar op, meisje. Toevallig ben ik hier degene die de boel in de gaten moet houden. Je mag dan wel zogenaamd de dochter zijn van de baas, maar als ik jou was zou ik maar een toontje lager zingen.’ Hij liep op haar toe en kwam vlak voor haar staan. De knecht grijnsde. ‘Geef me eens een zoentje... Dat kun jij vast heel goed, of heb je dat nog nooit gedaan? Zou me niet verwonderen. Geeft niks, dan leer ik het je wel. Ik heb ervaring...’

‘Brechje!’ De zangerige stem van Jannichjen klonk uit de winkel. ‘Ben je daar?’

Brechje keek Barend met een giftige blik aan en schoot langs hem heen naar de winkel. Barend keek haar na en lachte zachtjes. Hij veegde opnieuw het zweet van zijn voorhoofd en liep toen

terug naar de zakken lijnzaad. Terwijl hij er een op zijn rug hees, keek hij nog eens in de richting waar Brechje verdwenen was. Op zijn vuile gezicht lag een valse grijns en zijn ogen werden kleiner toen hij zijn neus optrok, zijn minachting kenbaar makend voor de baas en zijn dochter.

Jannichjen was net klaar met een klant en maakte een gebaar dat Brechje goed kende: wegwezen jij, ga maar even wandelen!

Opgelucht ging Brechje naar buiten, de zomerlucht opsnuivend. Die nare Barend was vervelend geweest, maar ze wist dat haar ouders hem in de winkel nodig hadden, zeker nu een Franse invasie dreigde. Nu kon ze er niets van zeggen, maar hij bezorgde haar een onbehaaglijk gevoel. Het was de tweede keer al dat hij zich zo tegenover haar had gedragen. Ze moest goed opletten dat ze niet alleen met hem was, waar dan ook.

Maar nu stond ze buiten en door de heerlijke buitenlucht vergat Brechje al snel Barends nare woorden en gleed het benauwde gevoel van haar schouders. Ze liep richting Vreeborg. Na enkele honderden meters stond ze vlak bij het plein waar vroeger het kasteel had gestaan. In de vorige eeuw was het afgebroken, maar er stonden nog wat muren overeind. De kwajongens uit de stad gingen gewoonlijk naar het Vreeborg als ze iets uit te wisselen of te snoeven hadden. Eigenlijk was het een soort hangplek voor de jeugd van Utrecht.

De volwassenen kuierden meestal langs de Maliebaan, die mooie brede baan met bomen aan weerszijden, die buiten de stadsgracht lag. Als ze weleens die kant op moest, keek Brechje altijd met bewondering naar de schitterende grote patriciërshuizen die aan de Maliebaan lagen. Even buiten de singel lag één huis dat Brechje het mooist vond. Het stond apart van de rest, er lag een grote tuin omheen, en via een trapje kwam je bij de voordeur. Het had een trapegevel en zag eruit als een huisje uit Luilekkerland, waar Jannichjen haar over had verteld toen ze nog klein was. Het 'suikerhuis', zoals ze het in gedachten noemde, sprak tot haar verbeelding. Ze had geen idee wie er woonde.

Toen zag ze Berteke staan, die met haar broer Constantijn naar het vertrek van de soldaten stond te kijken.

'Ha Brechje!' riep Constantijn toen ze naar hen toe liep. Hij maakte een kniebuiging voor Brechje, die blozend mompelde dat hij niet zo gek moest doen.

Berteke moest heimelijk lachen. Ze zag wel dat Constantijn haar vriendin erg aardig vond, maar Brechje scheen dat nog niet in de gaten te hebben. Zou het nu eindelijk tot haar doordringen dat Constantijn het meende dat hij met haar langs de Maliebaan wilde wandelen? Hij had het Brechje al eens gevraagd en Brechje had hem aangekeken of hij gek was. Wandelen op zondag op de Maliebaan, alsof ze bij de rijken der stad hoorden?

'Brechje, wil je een keer met me naar de Maliebaan gaan?' Constantijn stond op. Zijn donkere haar viel telkens naar voren en zijn grijze ogen keken Brechje lachend aan. Hij was bijna een kop groter dan zij, en twee jaar ouder, maar dat maakte hem niets uit. 'Als je nu gewoon zegt dat je het doet, ben je van dat gezeur af.'

Brechje wist niet wat ze moest doen en smekend keek ze Berteke aan.

‘Constantijn, laat dat arme kind met rust,’ zei Berteke met een vette knipoog naar Brechje. ‘Natuurlijk gaat ze een keer met je wandelen.’ Ze gooide haar blonde vlechten naar achter. In tegenstelling tot Brechje was Berteke’s gezicht bezaaid met sproeten en keek ze met haar felblauwe ogen iets minder dromerig de wereld in. Niettemin was de zachtere Brechje haar beste vriendin. ‘Maar niet nu. Eerst wil ik zien hoe die soldaten dat kanon hier weg krijgen.’ Daarop trok ze Brechje mee, gevolgd door Constantijn.

De paarden en de kanonnen die op het Vreeborg stonden moesten ook mee naar Holland. Met de paarden hadden de soldaten geen moeite, maar de zware metalen monsters werden met veel gevloek en gezucht weer van de muren afgehaald. Eén keer ging het bijna mis. Vlak bij de plek waar de drie vrienden stonden, kantelde een kanon met veel lawaai op de grond. De soldaat die erbij stond, kon nog net op tijd wegspringen. Hij ging zijn makkers bijna te lijf, zo geschrokken was hij.

‘We moeten oppassen, ze zijn veel te heetgebakerd,’ fluisterde Brechje achter haar hand, ‘dadelijk belanden we in een ruzie.’ Ze liep naar achteren.

Constantijn knikte. Ook hij had de gespannen gezichten van de soldaten gezien en wilde liever niet in een gevecht verzeild raken met die lui. ‘Laat ze maar zwoegen. Wat moeten ze ook in onze stad? Kom, we gaan naar de Oudegracht.’

Brechje zweeg. Ze wist dat Constantijn net als de meeste Utrechters tegen een leger in de stad was. Maar ze wist hoe Johan ertegen aankeek en zijn argument vóór het Staatse leger klonk haar beter in de oren dan het leger buiten de stad, zeker met een heuse vijand in de vorm van de Fransen.

Constantijn trakteerde hun op een drankje in de herberg op het Neude, het grote plein van Utrecht. Ook daar waren soldaten, maar zij hadden het zware werk blijkbaar al gedaan, want sommigen waren behoorlijk aangeschoten.

Een van hen wankelde op Brechje af en kneep in haar wang. ‘Hé, schatje, hebbie een zoentje voor me?’ vroeg hij met dubbele tong. Een lucht van verschaald bier kwam haar tegemoet. Brechje sloeg zijn graaiende hand weg. Bah, die kerel deed haar weer aan Barend denken. Waarom konden ze haar niet met rust laten?

Constantijn schoot haar te hulp. ‘Handen thuis,’ zei hij met een stem vol ingehouden woede. Hij had zijn vuisten gebald en stond klaar om de soldaat te lijf te gaan, dit tot schrik van zijn zus. Berteke had wel vaker een vechtpartij gezien waar haar broer bij betrokken was. Hij liet zich dan niet kennen en ging als een dolle stier te keer. Ze trok hem aan zijn mouw en zei: ‘Constantijn, niet doen, kom mee.’

Ze volgde Brechje, die al naar de uitgang liep, Constantijn met zich meetrokkend. De soldaten begonnen te fluiten. ‘Pas jij maar op, jochie,’ joelden ze. ‘Zo jong nog en nou al in de klauwen van moeders.’ Ze lachten honend.

Berteke voelde haar broer verstijven en ze moest haar best doen om hem mee te trekken. ‘Je ziet toch dat ze je uitdagen. Toe nou, doe niet zo stom. Denk aan Brechje.’

Constantijn keek met opeengeklemd lippen naar Brechje die een beetje bleek bij de deur stond, en pakte toen haar arm vast. Gedrieën liepen ze naar buiten, nagefloten door de dronken soldaten. De waard schudde zijn hoofd. Hij had wel meer van dit soort klanten de laatste tijd en hij had de stadswachten al een keer moeten inschakelen om ze uit zijn herberg te gooien als ze het te bont maakten.

Buiten gekomen haalde Brechje diep adem. Nu ze de soldaten van dichtbij had gezien, wist ze niet zeker meer of deze mensen wel geschikt waren om Utrecht te verdedigen. Ze veegde met haar mouw haar wang af, waar de vuile vingers van de soldaat haar hadden aangeraakt.

Constantijn pakte zijn zakdoek en veegde zachtjes langs Brechjes wang. 'Zo,' zei hij, 'het is weer schoon. Ik zweer je, Brechje, als Berteke me niet naar buiten had geloodst, had je een flinke vechtpartij kunnen meemaken!'

Brechje schudde haar hoofd. 'Ik weet niet zeker of ik dat wel had willen meemaken. Je had gewond kunnen raken,' zei ze zachtjes en met die woorden liep ze voor hem uit.

Constantijn keek zijn zus verbaasd aan. Hoorde hij zowaar bezorgdheid in haar stem? Berteke glimlachte even en gebaarde Constantijn dat hij naast Brechje moest gaan lopen. Volgens haar hadden Brechjes zachte woorden niet alleen bezorgdheid uitgedrukt, maar ook een verliefdheid die ze eigenlijk niet durfde te laten zien. Ze legde haar hand op haar hart en wees toen naar Brechje, die aarzelend voor hen liep. Grijp je kans.

Constantijn ging naast haar lopen en begon zachtjes te praten. Toen sloeg hij voorzichtig een arm om Brechjes schouder. Berteke zag dat Brechje even verstijfde, toen ontspande ze zich en legde even haar hoofd tegen zijn schouder. Ze zei iets dat Berteke niet kon horen. Toen draaide Brechje zich om en keek haar vriendin met een blij gezicht aan. 'Kom op joh, waar wacht je op?' Ze stak haar arm uit. Berteke, die wist dat in dit ene moment iets veranderd was, rende naar hen toe en stak haar arm door die van Brechje, die haar enthousiast aankeek.

Berteke woonde niet ver van Brechjes huis. Aan de Weertpoort stonden enkele vrijstaande huizen, en in de grootste van de drie woonde dokter Bouter. Daar gingen ze nu naartoe. Bij de Weertpoort stond een menigte. De poort zat dicht en hoe de portier ook riep dat mensen via de Catharijnepoort de stad konden verlaten, toch stonden deze lieden erop dat ze door deze poort heen wilden. Brechje, Berteke en Constantijn glipten door de menigte heen naar de deur van hun huis. Een straatjongen werd naar de stadswacht gestuurd om hulp in te roepen. Het duurde even voordat die kwam. Maar de wacht arriveerde net op tijd om de verhitte gemoederen tot bedaren te brengen en de menigte te verspreiden.

De drie vrienden bekeken alles vanuit het raam op de eerste verdieping van het grote doktershuis. Berteke's vader werd gestoord door het lawaai en kwam kijken wat er aan de hand was. 'Het is volkomen belachelijk,' zei hij geërgerd. 'Waarom doen de mensen zo moeilijk? De Catharijnepoort ligt maar tien minuten lopen van hier. Dadelijk mag ik natuurlijk weer de gewonden behandelen!'

Omdat dokter Buiten bij de Weertpoort woonde, werd hij steeds vaker bij de relletjes geroepen om gebroken armen te spalken en wonden te verbinden. Dat hij katholiek was, werd ook in dit geval maar even over het hoofd gezien. De protestantse dokter, Scoenmakers, liep niet zo hard voor dit soort klussen waar hij niets aan kon verdienen. Maar Buiten was een dokter in hart en nieren en weigerde daarom nooit.

Hij merkte wel dat het protestantse deel van de bevolking hem hierdoor meer ging waarderen. Toen hij zijn praktijk net begonnen was, werd hij door de omwonenden genegeerd, maar nu waren er zelfs al patiënten naar zijn praktijk ‘overgelopen’. Ze spraken hem met ‘dokter Buiten’ aan, in plaats van met ‘die dokter’ zoals ze hem in het begin kleinerend hadden genoemd.

Constantijn deed het raam dicht. ‘Laat ze maar. Wij gaan een spelletje doen.’

‘Ja, ik wil dat ene spel doen wat we de laatste keer deden, hoe heet het ook weer?’ Brechje ging aan de grote tafel zitten.

‘Smokkelen,’ antwoordde Berteke. Ze nam een pak kaarten uit de kast en deelde ze uit. Het volgende uur waren ze bezig totdat Brechje tot haar schrik de klok drie uur hoorde slaan.

‘Ojee, ik moet terug naar de winkel. Ik heb al veel te lang gepauzeerd.’

‘Zal ik je naar huis brengen, Brechje? Je weet maar nooit met die oproerkraaiers.’ Constantijn stond op.

Brechje lachte. ‘Ik woon hier vlakbij, wat zou er kunnen gebeuren? Maar ik vind het wel leuk als je me naar huis brengt, hoor.’ Ze dacht ineens aan het feit dat ze zomaar haar hoofd op zijn schouder had gelegd. Ze voelde dat er iets veranderd was, voelde zich op een of andere manier vrijer ten opzichte van Constantijn. Ineens had ze het gedurfd en het was helemaal niet zo eng als ze gedacht had. Het ging vanzelf, en ze merkte dat Constantijn het ook prettig had gevonden. Hij had gereageerd met een kneepje in haar schouder.

Constantijn pakte haar bij de arm en liep de trap af. ‘Tot vanavond, Berteke,’ riep Brechje nog snel. Berteke hing al uit het raam en zwaaide het stel uit. In de verte klonken de geluiden van de wegmarcherende soldaten.

Constantijn liep met Brechje naar de kruidenierszaak en groette Jannichjen. Ze bedankte hem vriendelijk voor het veilig terugbrengen van haar pleegdochter. Fluitend liep Constantijn terug. Hij verheugde zich op vanavond, wanneer ze met z’n allen spelletjes zouden doen. Brechje zou ook komen. Het spel van vanmiddag was daar niets bij. Zijn ouders deden ook mee, en dan werd het nog leuker. Nog even en dan was het zondag en dan zou hij Brechje meenemen voor een wandeling langs de Maliebaan.

* * *

Toen Brechje die avond bij het huis van de dokter kwam, werd ze binnengelaten door zijn vrouw. ‘Dag meisje,’ zei Helena Buiten, ‘ga maar vast naar boven. Ik kom zo, eerst moet ik even een

kruidenmengsel bereiden. Voor een zieke dominee nog wel, zijn bediende liet net vragen of we hem konden helpen.'

'Goed,' zei Brechje en ze klom de trap op. Constantijn stond bovenaan te wachten, zijn ogen glommen toen hij Brechje zag.

'Hallo Brechje, kom gauw, iedereen zit al klaar. Mama komt wat later.'

'Ja, ze zei net al dat ze nog een kruidendrank moest maken.' Brechje liep langs hem heen maar net niet snel genoeg. Constantijn greep even haar hand. Brechje hoopte dat niemand iets zag van haar wangen die ongetwijfeld rood werden.

Toen ze de kamer binnenliepen, werd ze door iedereen begroet. Dokter Thomas Buiten, Berteke en de kleine Giertje, die helemaal gek op haar was. Het jongste zusje van Berteke en Constantijn was een nakomertje en ze was net vijf geworden. Maar het was een kind met een eigen willetje en ze was helemaal weg van Brechje. Ze omhelsde Brechje onstuimig voordat ze weer aan tafel ging zitten.

Thomas Buiten begon meteen de kaarten te schudden en voordat Brechje goed en wel zat, had ze al haar kaarten in handen.

'En niet vals spelen, hè?' zeiden Berteke en Constantijn tegelijkertijd tegen hun vader.

'Pff, alsof ik dat ooit doe. Schiet nou maar op.'

Het was een leuk spel en af en toe lieten ze Giertje winnen. Brechje genoot van de ontspannende avond. Nadat ze een tijd hadden gespeeld, kwam Helena naar boven. Ze zuchtte verontschuldigend. 'Constantijn, ik ben bang dat je vanavond even ergens heen moet. De man die deze kruidendrank moet hebben, ligt volgens zijn bediende op sterven, maar ze willen alles proberen om hem in ieder geval van zijn vreselijke buikpijn af te helpen. Ze hebben weer een jongen gestuurd om mijn kruidendrank te bestellen, maar het jochie was al weg voordat ik het hem mee kon geven.' Ze keek haar man meewarig aan. 'Zelfs kruiden van een katholieke doktersvrouw... Ik hoop niet dat ik de schuld krijg als hij alsnog sterft.'

Constantijn stond op. 'Waarom doet u het dan, mama?' zei hij verontwaardigd. 'Dat is vragen om moeilijkheden!'

Helena keek haar zoon aan. 'Ik ken deze man en ik geloof dat hij een goed mens is. Daarbij wil ik zijn pijn verzachten. Dominee Van Lodenstein woont aan de Maliesingel en alleen via de Catharijnepoort zou je vanavond nog weg kunnen. Ik wil graag dat je het nu meteen doet. Hoe eerder je weer thuis bent, hoe beter.'

Constantijn had graag nog wat tijd met Brechje willen doorbrengen, maar niettemin ging hij gehoorzaam naar beneden, waar Helena hem voorzichtig de fles aangaf. Mopperend en wel ging hij op weg.

De rest ging verder met het spel, Helena nam de kaarten van Constantijn over. Brechje merkte dat het zo langzamerhand donker begon te worden en terwijl ze een kaart op tafel neerlegde zei ze:

'Waar blijft hij toch? Hij is wel erg lang weg.'

‘Vergeet niet dat er veel soldaten zijn en dat hij via de Catharijnepoort de stad uit moet. Maar je hebt gelijk, het duurt lang.’ Dokter Buiten stond op en keek uit zijn raam. ‘Niets te zien, maar dat kan ook niet. Ik wacht nog een kwartier, maar als hij voor het donker is niet terug is, ga ik erachteraan.’

Nu keek Helena bezorgd op naar haar man. ‘Je denk toch niet dat er iets aan de hand is, Thomas?’

‘Ach, je kent Constantijn toch, mam, hij maakt overal een praatje. Let maar op. Kom, Giertje, jij gaat naar bed, het is tijd.’ Giertje stond op en liet zich naar boven brengen, ze was moe. Maar ze liet zich niet wegsturen voordat ze Brechje had laten beloven dat ze morgen terug zou komen. Lachend gaf Brechje haar woord.

Nog geen halfuur later hoorden ze de sleutel beneden in het slot draaien. Constantijn kwam naar boven gehold.

‘Pff, wat een gedoe,’ momperde hij. ‘Even ergens heen, mam? Ik kwam nauwelijks de poort meer uit! Pas toen ik ze kon overtuigen dat ik naar een doodzieke man moest, lieten ze me door. Er zijn heel veel soldaten in de stad, meer dan anders.’ Hij ging weer naast Brechje zitten en zei: ‘Weet je waar die dominee woont? In wat jij het suikerhuis noemt! Hij is ziek, maar ik geloof absoluut niet dat hij op sterven ligt. Volgens mij wilden ze gewoon jouw kruidendrank, mam, en daarom zeiden ze dat-ie halfdood was. Ik rook suikerwater bij zijn bed, dat geven ze een zieke man! Welke dokter behandelt hem eigenlijk?’

‘Geen idee,’ zei dokter Buiten lachend. ‘Maar het klinkt als die kwakzalver van een Scoenmakers. Als ze de kruiden volgens Helena’s recept aan de dominee geven, zal hij waarschijnlijk binnen afzienbare tijd beter worden.’ Constantijn ging vaak met hem mee naar patiënten en tot nog toe had hij vaak de juiste diagnose gesteld. ‘Van wat ik van die bediende begreep, klonk het meer als een ontsteking van de buik dan een levensbedreigende situatie, zoals hij beweerde dat Scoenmakers had gezegd.’

‘Ja, die bediende deed zo zenuwachtig en stond erop dat de dominee het suikerwater dronk.’ Hij schudde zijn hoofd.

Thomas Buiten knikte. ‘En Scoenmakers krijgt de eer,’ zei hij droog. ‘Maar kom, het is al laat en Brechje moest allang thuis zijn. Breng je haar even weg, Constantijn?’

Brechje bedankte de familie en toen ze samen naar de winkel liepen, vroeg Brechje waarom het zo lang had geduurd. Ze geloofde niets van zijn verhaal. Zoveel soldaten liepen er ’s avonds toch niet rond en de burgers zaten liever veilig binnen.

Constantijn beet even op zijn lip en moest toen lachen. ‘Ik kan jou niets wijsmaken, dat zie ik wel. Maar je hebt gelijk.’ Hij bracht zijn hoofd vlak bij Brechjes oor en zei zachtjes: ‘Zul je niets verklappen? Ik kon heel makkelijk door de poort naar buiten, want de wachten kennen me. Maar ik heb mijn ogen uitgekeken in dat huis. Overal gangetjes en deurtjes, en toen ik de kruiden naar de dominee moest brengen, zag ik een fantastisch mooie kamer. Er stond een enorm bureau in met wel

tien stoelen eromheen. Niet zomaar krukken, maar van die zware leunstoelen waar je helemaal in wegzakt. Terwijl ik de kruidendrank warm maakte, vertelde een van de knechten - Wander heet hij - me het een en ander over de dominee. We hebben best lang gepraat en hij liet me de kamers op de begane grond zien. Die Van Lodenstein krijgt elke vrijdagavond mensen op bezoek waarmee hij leest en praat over religieuze zaken, de toestand in de stad én gedichten. Het “zoet gezelschap” noemen ze zichzelf.’

Constantijn keek Brechje aan. ‘Als we zondag naar de Maliebaan gaan, neem ik je mee naar het huis. We gaan jouw suikerhuis eens goed bekijken.’ Ze waren bij de kruidenierszaak aangekomen.

‘Vind jij dat huis ook zo apart?’ Ze keek hem aan, zijn gezicht aftastend met haar ogen, en toen ze zag dat hij het meende, knikte ze blij. ‘Ja, ik ga zondag met je wandelen.’

‘Mooi,’ zei Constantijn. Aarzelend gleden zijn vingers over haar wang - dezelfde wang waar de soldaat aan had gezeten. ‘Dag, Brechje, ik zie je zondag.’

Voordat Brechje iets kon zeggen, hoorde ze boven Johan roepen: ‘Brechje, ben jij daar? Dat werd tijd! Kom naar boven en sluit de deur goed af.’

Brechje stak haar hand op naar Constantijn die hem stevig vastgreep en toen weer losliet. Hij draaide zich om en keek Brechje nog één keer aan. Brechje glimlachte en deed toen de deur achter zich dicht en op slot. Bovengekomen gaf ze haar pleegouders een kus, die mopperden dat ze te lang was weggebleven. Ze zou er voortaan op letten, zei ze, en ging naar haar kamertje. Het was er nog steeds warm en snel kroop ze in bed. Ze blies de kaars uit en terwijl Brechje dacht aan het suikerhuis en aan Constantijns strelende vingers, viel ze in slaap.

www.pasttimebooks.nl